

«Det er faktisk CO₂ i
den lufta vi puster ut
også, og så vidt eg veit
forureinar ikkje den.»

AUKE LONT TIL BLADET GLIMT
OM CO₂-UTSLIPP FRA
GASSKRAFTVERKENE.

Innhold:

Demokrati og miljø taper

En internasjonal avtale om investeringer på tvers av landegrensene er under forhandling i OECD-landene. MAI-avtalen møter imidlertid motbør fra mer enn 900 frivillige organisasjoner over hele verden.

• side 6 & 7

Urban skog verneverdig?

Funn av to sjeldne fluer betyr at skog i Oslo kan være urskog. Flere vil verne den.

• side 8

Klimaavtale greit for USA?

Lederen av president Bill Clintons team av økonomiske rådgivere mener klimaavtalen fra Kyoto bare vil ha en moderat virkning på USAs økonomi.

• side 10

Forenes mot kapitalen?

Asbjørn Wahl i Norsk kommuneforbund mener miljø- og fagbevegelsen må komme sammen for å slåss mot det han kaller turbokapitalisme.

• side 5

Tapte klagen - mer gift i hagen

— Uforståelig. Markedsrådet gir oss faglig medhold - samtidig får reklamen lov til å fortsette, sier fagkonsulent Sigrun Ringvold i Naturvernforbundet.

Sprøytegifter som utrydder biologisk mangfold kan godt være skånsom mot miljøet. Det har Markedsrådet bestemt i klagesaken om sprøytegiften Roundup.

Naturvernforbundet tapte klagesaken om den omstridte TV-reklamen for sprøytemiddelet Roundup. Markedsrådet mener at Roundup er skadelig, men synes likevel at det må kunne brukes uttrykk som «skånsom mot miljøet» fordi produktet er bedre enn konkurrentenes. • side 6

Ikke trygt å være gaupe

Årets gaupejakt er over, men de store kattene er ikke garantert fritt leide i skog og mark av den grunn. Direktoratet for naturforvaltning bekrefter at det er bygd omlag 50 gaupefeller her i

landet, men ingen vet hvor mange som har vært i bruk under årets jakt sesong.

• side 4

Uheldig pukkverk?

En kommunedelplan for Hardanger åpner for etablering av et kjempemessig pukkverk. Direktoratet for naturforvaltning mener den er uheldig.

• side 7

Natur & miljø Bulletin

utgitt av Norges Naturvernforbund

Redaktør:

Tom Erik Økland

Redaksjon:

Siri Lehne Nilsen,
Jens Petter Toldnæs, Kristian Jahre

Adresse:

Postboks 6891 St
Olavs plass, 0130 Oslo.

Tlf: 22 99 33 00.

Faks: 22 99 33 10.

Direkte: 22 99 33 + 71 (Toldnæs),
72 (Nilsen), 74 (Økland),
22 (Jahre)

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

E-post: redn@online.no

Abonnement:

199/år

(privatpersoner), 500/år

(bedrifter)

Annonser:

Tlf: 22 71 92 20.

Faks: 22 71 92 38.

Trykking:

Gan Grafisk. Trykket

på 100% resirkulert papir.

Norges Naturvernforbund:

Samme postadresse som N&M

Bulletin. Web:

http://www.ngo.grida.no/naturvern

E-post: naturvern@naturvern.no

Neste utgave: 7.5.1998.

norsk fagpresse®

Nok semantikk takk!

Ifølge Aschehoug og Gyldendals «Store Norske Ordbok» er ordet «miljø» synonymt med «enhver organismes livsforhold». Ordet «miljøvennlig» skulle ut i fra dette hensele på noe som ivaretok disse livsforholdene, noe som var skånsomt mot miljøet. Men av og til er det et stykke vei fra læren om ordenes betydning og over i virkelighetens verden.

Naturvernforbundet så seg i fjor lei på Monsanto's TV-reklame om sprøytemiddelet Roundup. Organisasjonen klaget reklamen inn for Forbrukerrådet og videre til Markedsrådet.

I reklamen, som er utformet som en liten tegnefilm, sier det «poff» når man sprøyter. Seerne får deretter greie på at «når ugresset forsvinner, forsvinner også Roundup». Roundup blir videre markedsført som «skånsomt mot miljøet». Det er disse to påstandene Naturvernforbundet reagerer på, men som organisasjonen ikke har fått medhold i - hverken fra Forbrukerrådet eller Markedsrådet.

Ifølge Markedsrådet er nemlig «miljøvennlig» og «skånsomt mot miljøet» to forskjellige ting. «Skånsomt mot miljøet» må vurderes ut fra den tiltenkte bruken, nemlig å fjerne ugress og da er det ikke synonymt med «miljøvennlig».

Det er vanskelig, ja nærmest absurd, å tenke seg en kunde som oppfatter at et produkt kan være skånsomt mot miljøet, men ikke miljøvennlig. Slik er det bare finslepne og pirkete jurister i henholdsvis industrien og det offentlige som tenker. Det hjelper lite så lenge de tenker for oss også. Etter Markedsrådets avgjørelse vil de fleste oppfatte at det er miljøvennlig å sprøyte gift i hagene våre dersom TV-reklamen fortsetter. Og noe sier oss at den gjør det.

Er det så ingenting vi kan gjøre? Jo - det er det. Ta med luka og skyffelen og gå ut i solen. Husk å spare litt småkratt til piggsvinet og de andre - det er miljøvennlig det!

Vil verne havskilpadde

Miljøvernere i USA ber myndighetene om ikke å rette seg etter en kjennelse fra Verdens handelsorganisasjon (WTO). Ifølge WTO kan ikke USA forby import av reker tatt i trål som ikke sperrer for havskilpadder.

IPS

DANIELLE KNIGHT

— Det er ingen juridisk, vitenskapelig eller økonomisk grunn for denne kjennelsen, sier David Schorr, senioranalytiker i Verdens Naturfond.

— Kjennelsen er et slag mot de truede havskilpaddene, mot utviklingen og mot internasjonale miljønormer og -praksis, legger han til.

Saken mot USA ble brakt inn for WTO-hovedkvarteret i Genève av Thailand, Malaysia, India og Pakistan. De fire landene mente at WTOs regelverk forbyr importrestriksjoner basert på hvordan varene er produsert.

Miljøorganisasjoner i USA mener på sin side at WTO-kjennelsen bryter med WTOs eget charter, General-avtalen om tariff og handel (GATT).

De advarer om at skilpaddene kan bli utryddet dersom det ikke kommer påbud om ordninger som hindrer dem å havne i reketralene.

En slik ordning kan redde 97 prosent av de 150 000 havskilpaddene som årlig havner i trålposene, mens bare opptil tre prosent av rekene går tapt. Det opplyser Deborah Crouse, vitenskapskvinne ved Senter for marinvern i Washington.

Trøndere med piggene ute

Trøndere flest kjørte med piggedekk også denne vinteren og Trondheim sliter derfor med dårlig luft. Avgift må til for å få ned piggedekkandelen.

Men i Oslo, Stavanger og Bergen har rundt halvparten av bilistene valgt piggfritt, skriver Nationen.

Ifølge ferske tall fra Vegdirektoratet brukte 57 prosent av lette og tunge kjøretøy i Oslo piggfrie dekk. For Stavanger var tallet 50, for Bergen 47 og for Trondheim bare 28 prosent.

Asfaltstøv er hovedgrunnen til dårlig luftkvalitet i byene. Derfor telte Vegdirektoratet dekk

både med og uten pigg for å se om vi nærmer oss myndighetenes mål om at 80 prosent av alle nordmenn skal kjøre piggfritt innen 2002.

Direktoratet konkluderer med at det vil bli problemer med de siste prosentene, fra 65 til 80, ved en frivillig overgang. Imidlertid tror de målet kan nås med en piggedekkavgift.

Annonser i N&M Bulletin!

Telefon 22 71 92 20

Pukkverk blir nasjonal sak

Et planlagt kjempepukkverk ved Hardangerfjorden i Kvam og Jondal kommune skal nå undersøkes med lupe av landets høyeste miljømyndighet. Naturvernere betegner prosjektet som galskap.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Førstekonsulent Karin Eide i Miljøverndepartementets (MD) kommunalsektor i planavdelingen bekrefter overfor N&M Bulletin at hun reiser på befaring til Kvam sammen med sin fungerende avdelingsdirektør Sissel Andersen og statssekretær Jesper Simonsen i midten av mai.

Å sende statssekretæren på befaring betyr høy prioritet.

— Jeg kan selvsagt ikke si noe om vår holdning til saken ennå. Vi tar saken opp til vurdering etter anmodning fra Direktoratet for naturforvaltning og Fiskeridepartementet, sier Eide.

Gedigent inngrep

Det er Hardanger Rock Company som står bak planene om å etablere et gedigent pukkverk rett ved innseilingen til Hardangerfjorden. Eksporten er

planlagt til fem millioner tonn årlig. Selve bruddet blir fra 75 til 300 meter over havet. Det betyr at en vegg på omlag 300 meter i høyden og nesten en kilometer i lengden vil stå igjen når prosjektet er ferdig.

— Galskap. Pukkverket er tenkt etablert i et enestående og urørt naturområde som kan sees i mils omkrets midt i Hardanger. Standlinja er en av de minst bebygde i hele Hardanger. Tidligere er den tatt med i både kommunedelplan og fylkesplan som et unikt regionalt område, sier leder Klaus Rasmussen i Naturvernforbundet i Kvam.

Omgår viktige vurderinger?

Hardanger Rock Company satte igang en konsekvensutredning (KU) i det aktuelle området for et par år siden, men etter kort tid stoppet bedriften selv dette arbeidet. I stedet startet Jondal kommune å utarbeide en egen kommunedelplan for området.

Uten at ordet pukkverk er nevnt, vedtok kommunen i januar å omregulere området fra landbruk-, natur- og friluftsområde til industriformål. At hensikten er å etablere pukkverk er åpenbar. Det mener også mange som har uttalt seg om saken.

— Dette er en fullstendig uakseptabel fremgangsmåte, fordi man ønsker å unngå grundige og prinsipielle vurderinger ved å prøve å slippe og gjennomføre det igangsatte KU-arbeidet, skriver Naturvernforbundets leder Heidi Sørensen i et brev til miljøvernministeren om den saken.

Overkjørte egen fagavdeling

Kommunedelplanen ble umiddelbart anket inn for Fylkesmannen i Hordaland. Fylkesmannens faglige instans, miljøvernavdelingen, tok kraftig til orde mot planen. Likevel valgte Fylkesmannen å gi sin velsignelse til å utnytte fjellet ved Hardangerfjorden til industriformål.

Eneste måte den nye kommunedelplanen nå kan stoppes på, er hvis MD setter ned foten.

— Uheldig signaleffekt

Og etter anmodning fra DN og

Fiskeridepartementet har altså MD nå besluttet å gå kommunedelplanen nærmere etter i sømmene. Det hører med til sjeldenhetene at DN ber MD vurdere kommunedelplaner ut fra nasjonale interesser.

— Vi har bare vurdert planen ut fra dokumenter og bilder vi har sett. Først etter at departementet selv har sett på området, vil det være mulig å si hvorvidt det er behov for å endre kommunedelplan ut fra nasjonale interesser, sier førstekonsulent Terje Karterud i planutviklingsseksjonen på DN.

— Men det må bety noe når DN ber MD om å foreta disse vurderingene?

— Ja, det er sjelden vi anmoder MD om å vurdere kommunedelplaner. Men i dette tilfellet sitter vi med et bestemt inntrykk av at planen vil gi uheldige signalvirkninger i nasjonal sammenheng, sier Karterud.

Skal forske på mat

Forskningsrådet og Næringsmiddelbedriftenes landsforening har gått sammen om et forskningsprosjekt om mat. «MAT 2001» skal ifølge bladet Forskning handle om emballasje, logistikk, mattrygghet, prosess og teknologi, samt markedsorientert produktutvikling. Næringsmiddelbedriftenes landsforening representerer 46 prosent av den matproduserende industrien i Norge.

Premie til bonden

Norrmejeriet i Sverige har innført miljøpremiering. Leverandører som oppfyller bestemte miljøkrav får betalt tre øre ekstra per liter. For en gjennomsnittslverandør betyr dette rundt 5000 kroner i året.

Kravet innebærer årlige miljøkontroller. Dyreomsorg og håndtering av miljøfarlig avfall er sentrale punkter i kravene, skriver det svenske bladet Land, gjengitt i Bondebladet

Bærekraftig skog i år 2021

Hele Sverige vil bli bærekraftig. Skogbruket ligger best an. Legemidler og plast blir nye produkter fra framtidens skogbruk.

Svensk skogindustri vil være bærekraftig i år 2021.

Det framgår av en ny rapport fra det svenske Naturvårdsverket. Rapporten, som er skrevet av forskere ved de tekniske høgskolene i Stockholm og Lund, inngår i et større prosjekt som omhandler skogbruk, transport, jordbruk, matvare- og vareproduksjon.

Nye produkter

Skogbruket er den næringen som vil være lettest å tilpasse det et framtidig bærekraftige samfunnet, ifølge docent Per Axegård ved Skogindustrins Tekniska Forskningsinstitut. Skogbruket skal ikke bare gi trevirke og papir, men også helt nye produkter som legemidler, foredlede kjemikalier til

biologisk bekjempelse og erstatninger for plast og metaller.

Tonnevis til spille

For å kretsloppstilpasse skogindustrien er det viktig å utnytte den solenergien som finnes bundet i vedfibrene. Dette kan oppnås ved å anvende mer av spillvarmen fra masseprosessene. Når det produseres sulfatmasse i dag går over halvparten av vedens energiinnhold ut som spillvarme til luft og vann. For hvert tonn masse forbrukes to tonn ved. Her finnes et stort utnyttet energipotensial.

Krever kontroll med gaupefeller

Ingen vet hvor mange gaupefeller som har vært i bruk under årets jakt sesong. Det er heller ingen som kan garantere at ikke feller står åpne fremdeles. Nå krever Naturvernforbundet kontroll av fellefangsten.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Fram til 1989 var det forbudt å bruke gaupefeller i Norge. Nå er det fire forskjellige felletyper som er tillatt brukt. Alle er såkalte båsfaller som fanger gaupa levende. Problemet, ifølge Naturvernforbundet, er manglende kontroll med fellene. I et brev til Direktoratet for naturforvaltning (DN), påpeker Naturvernforbundet at Fylkesmennenes miljøvern avdelinger

ikke har oversikt over antall feller og hvor fellene er plassert. Naturvernforbundet finner det absurd at det heller ikke er noen kontroll med om fellene er blitt lukket etter at jakt sesongen ble avsluttet 31. mars.

Ingen garanti i dag

Naturvernforbundet krever en egen meldeplikt til fylkesmannen for den som driver med fellefangst av gaupe. Meldeplikten må inkludere koordinatgitte, kartfestede opplysninger

om hvor den enkelte felle befinner seg. Det må videre gis garantier for at fellene ikke står åpne etter at jaktidene er avsluttet. Noen slik garanti finnes ikke i dag.

Femti feller?

DN har ikke ferdigbehandlet Naturvernforbundets krav om bedret kontroll med gaupefellene. Peik Bendiksen tror likevel ikke at problemet er så stort som organisasjonen vil ha det til.

— Vi vet ikke sikkert, men det er kanskje bygget femti gaupefeller her i landet. Det i seg selv er ikke nok til å avstedkomme noen egen kontrollinstans. I tillegg vet vi at fellefangst av gaupe er en uhyre vanskelig fangstform som det tar ti år å lære, sier han til N&M Bulletin.

Gaupeskratter vil gi svar

Bendiksen vet ikke hvor mange av de 117 gaupene som ble felt under årets jakt som er tatt i feller.

— Det får vi svar på snart. Preparatene har gaupeskrattene foreløpig, men de vil bli sendt inn etterhvert og da får vi svaret, sier han.

Dyrene fanges levende

I motsetning til feller for rev, mink og mår, er det bare tillatt å bruke gaupefeller som fanger dyret levende. Ønsker jegeren å avlive dyret skyter han det

gjennom hodet. Grunnen til det er at fangstmannen skal ha mulighet til å slippe dyret fri dersom dette er ønskelig.

Årsaken kan være at det er en unge, eller at dyret har «feil» kjønn i forhold til kvoten. Samtlige av de fire fellene som er lovelige i Norge er såkalte båsfaller med falllem. De krever jevnlig ettersyn for at ikke det fangede dyret skal lide. I følge Bendiksen fungerer fellene humant dersom de blir brukt riktig.

— Dette er vi sikre på. Dersom dyr hadde lidd overlast ville vi visst det. De blir obdusert på lik linje med mennesker, sier han.

Gaupa trenger sykkluser i utakt

Hvordan vil årets rekordhøye beskatning av gauper virke inn på den norske bestanden? Ikke nødvendigvis så negativt dersom andre faktorer svinger i riktig retning. Det betyr i praksis at ikke alle artene gaupa jakter på må ha toppår på en gang.

— Der hvor det finnes tamrein vil bestanden klare seg bra. Dette gjelder også for områder med mye hare. Bestanden av hare og smågnagere svinger fra år til år, og ideelt sett vil gaupa profitere på smågnagerår fulgt av hareår. Dette vil gi rådyrbestanden et pusterom slik at den kan økes, sier Bendiksen. ■

A/S Norske Shell

NEKF
Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund

NEKF støtter Naturvernforbundet

Statnett

Tapte sak om TV-reklame

Markedsrådet konkluderer med at sprøytemiddelet Roundup er skadelig. Likevel får produsenten lov til å kalle det skånsomt mot miljøet.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Et skadelig produkt som ødelegger biologisk mangfold kan etter norsk lov markedsføres som snilt. Det er konklusjonen etter at Naturvernforbundet tapte saken om å forby TV-reklame for sprøytemiddelet Roundup.

Et enstemmig markedsråd har fattet sin beslutning; sprøytemiddelet Roundup kan markedsføres som «skånsomt mot miljøet».

Bakgrunnen for saken er at Naturvernforbundet klaget TV-reklamen for Roundup til bruk i hager inn for Forbrukerrådet. Etter at klagen ble avvist der, anket organisasjonen saken inn for Markedsrådet. Heller ikke dette førte frem. Grunnen til Markedsrådets avgjørelse er at Monsanto som produserer Roundup kan dokumentere at sprøytemiddelet er mer skånsomt mot miljøet enn tilsvarende produkter.

«Selv om det som utgangspunkt dreier seg om et produkt som er skadelig», heter det i et brev fra Markedsrådet til Naturvernforbundet.

Mest forbausset

Fagkonsulent i Naturvernforbundet, Sigrun Ringvold, er skuffet, men aller mest forbausset, over Markedsrådets avgjørelse.

— De gir oss rett i det faglige. Likevel får reklamen lov til å fortsette, sier hun til N&M Bulletin.

Ifølge Forbrukerrådet må et produkt tilhøre den beste tredjedelen i sin gruppe for å få lov til å kalle seg «miljøvennlig» eller «skånsomt mot miljøet» i Norge. Det er her Monsanto vinner frem ettersom Roundup

befinner seg i den «snilleste» tredjedelen.

USA strengere enn Norge

Ringvold mener slik «miljømerking» ikke passer for alle typer produkter. Ved bruk av Roundup i hagen forringes økosystemet ved at arter forsvinner.

— Sprøyter du hagen med Roundup fjerner du bladvekster som er tilholdssted for insekter som igjen er mat for fugler. Det virker paradoksalt at et sprøytemiddel som fjerner biologisk mangfold samtidig kan være miljøvennlig, sier hun.

Amerikansk lovgiving er strengere enn den norske. I USA får nemlig ikke Monsanto lov til å markedsføre Roundup slik som i Norge. ■

Sammen mot turbokapitalen

Naturvernforbundet har stagnert på 70 og 80-tallsnivå. Samtidig tar markeds-kreftene over for demokratisk styring. Derfor må miljø- og fagbevegelse sloss sammen for å stagge turbokapitalismen i fremtiden. Det mener Asbjørn Wahl i Norsk Kommuneforbund.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Asbjørn Wahl ved plan og utredningskontoret til Norsk Kommuneforbund mener Naturvernforbundet må krysse nye grenser i fremtiden. Faglige såvel som geografiske. Helst sammen med fagbevegelsen. Den stadig økende internasjonale frigjøringen av kapital gjør at fag- og miljøbevegelsen får flere og flere felles fiender.

— Det holder ikke lenger å tenke globalt og handle lokalt. Det må handles globalt også, sier han til N&M Bulletin.

Wahl har sans for mye av Naturvernforbundets arbeid. Norsk Kommuneforbund har også inngått en samarbeidsavtale

med miljøorganisasjonen. Han mener likevel at Naturvernforbundet har stivnet i formen.

Gamle slagord

— Naturvernforbundet har stagnert der de var på 70 og 80-tallet. De gamle slagordene og ideologiene var nok riktige da, men nå bør organisasjonen fornye seg, mener Wahl.

Som eksempel på nytenkning nevner han Erik Dammanns initiativ, Forum for Systemdebatt.

— Dammann har tatt et oppgjør med 70-tallet og forlatt mye av det han mente var rett arbeidsmetode dengang, nemlig økt fokusering på det individuelle ansvaret. I stedet for å gå på enkeltmennesket har han satt hele systemet under debatt.

Den store interessen og oppmerksomheten han har oppnådd viser at Dammann har truffet godt med sitt initiativ.

Wahl mener den brede interessen for å diskutere styringssystemene i samfunnet er et uttrykk for misnøye.

— Denne misnøyen er viktig for oss. Den må både fag- og miljøbevegelsen benytte seg av.

Lære av hverandre

— Hva kan miljøbevegelsen lære fagbevegelsen?

— Internasjonalt samarbeid kommer stadig sterkere på dagsordenen. Selv om fagbevegelsen har lange tradisjoner er miljøbevegelsen flinkere på mange områder. De har ikke så sterke institusjoner og så tungt byråkrati - dette gjør at miljøbevegelsen ofte er svært synlig i internasjonale spørsmål.

— I Tyskland er miljøvern-siden mer politisk enn i Norge. Burde Naturvernforbundet bli et politisk parti i fremtiden?

— Nei, det tror jeg ikke ville være fornuftig. Naturvernforbundet vært flinke til å ha små, realistiske politiske

ambisjoner, dvs ambisjoner som lar seg gjennomføre ved hjelp av kampanjer og aksjoner. Som en aktiv grunnplanbevegelse har miljøvernssiden mye og tilføre fagbevegelsen.

— Og hva kan fagbevegelsen tilføre miljøvernerne?

— Først og fremst tror jeg det er viktig å sette fokus på hvordan økonomisk vekst styrer de sosiale forskjellene i verden. Selv om man i utgangspunktet er for en 0-vekst er det kanskje bedre at enkeltmennesker får ta ut ressursene enn at globale multinasjonale selskaper slår klosa i dem.

Vitaliserende

Wahl mener frihandelsregimet i WTO, Verdensbankens og Det internasjonale pengefondets angrep på offentlig sektor og kravene om fri flyt er alle uforenlige med miljøbevegelsens mål — såvel som arbeiderbevegelsens og velferdsstatens.

— Et tettere samarbeid, mer felles politikk og flere samkjørte aktiviteter vil derfor virke vitaliserende på begge parter, sier han. ■

MAI avgjøres i slutten av april

Mer enn 900 frivillige organisasjoner over hele verden driver kampanje mot en ny internasjonal avtale. Demokrati og miljø vil tape, hevder kritikerne.

N&M Bulletin
SIRI LEHNE NILSEN

Det er en avtale om investeringer på tvers av landegrensene som får sinnene i kok. Den såkalte MAI-avtalen - Multilateral Agreement on Investments forhandles fram i OECD (Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling). Den skal sikre rettighetene til internasjonale investorer og fjerne diskriminering av utenlandske investeringer. Hva som skal skje med avtalen avgjøres i slutten av april.

— MAI-avtalen svekker et lands mulighet til å ta spesielle hensyn for å sikre økonomisk, miljømessig og sosial utvikling, sier Helene Bank. Hun er miljøkonsulent ved Diakonhjemmets internasjonale senter og sentralstyremedlem i Naturvernforbundet, og har engasjert seg sterkt mot MAI-avtalen.

— Multinasjonale selskaper har mest å vinne på avtalen. Demokratiet og utviklingslandene har mest å tape, mener Bank.

Bort med subsidene

Sett at Norske myndigheter finner ut at et stoff er skadelig for natur eller helse, og forbyr det. Produsenten av stoffet saksøker landet for tap av inntekter. En internasjonal domstol dømmer Norge til å betale erstatning.

— Det kan bli en konsekvens av avtalen, mener Bank. Hun viser til tilsvarende saker på bakgrunn av likelydende punkter i den amerikanske NAFTA-avtalen.

Ifølge Bank er det er først og fremst nye miljøtiltak som vil bli forhindret ved en slik avtale. Tiltak som allerede gjelder når avtalen eventuelt trer i kraft får

bestå - så sant de ikke er diskriminerende.

— Hvis Norge for eksempel finner ut at de vil satse spesielt på fornybar energi gjennom subsidier eller avgifter, kan dette oppfattes som diskriminerende - og dermed ulovlig, mener hun.

— Norske myndigheter har nettopp bestemt seg for å fjerne subsidiene til trålere som fisker i kontroversielt farvann. Det kan bli i strid med en MAI-avtale.

Bank frykter at avtalen kan kneble den offentlige debatt om miljø og utvikling.

— Kritikk mot produkter kan regnes som tap av inntektsmuligheter, og debatten kan forstumme på grunn av frykten for å måtte betale erstatning, mener hun.

Reservasjonsrett

OECD-landene har rett til å reservere seg mot forhold i avtalen, og bunken med krav om unntak har etter hvert vokst seg stor. Så stor at den truer med å velte avtalen. De 150 landene som ikke er medlem vil bli sterkt oppfordret til å undertegne avtalen av OECD-landene, men de vil ikke kunne kreve unntak på samme måte som OECD-landene.

— Det betyr at Verdensbanken og det internasjonale pengefondet (IMF) kan kreve at u-land slutter seg til avtalen for eksempel for at de skal få lån. Land som ikke har et velutviklet regelverk for miljø, utvikling, skatter osv. på plass allerede vil

kunne tape stort på dette, mener Bank.

— Forhandlingsteksten har lenge vært unntatt offentlighet. Først etter at en frivillig organisasjon fikk tak i et utkast og lagt det på internett, har OECD åpnet døren på gløtt. Fremdeles er mye skjult fra offentligheten, sier Bank.

Ifølge bladet Folkeveit startet forberedelsene til forhandlingene i 1991. Reelle forhandlinger begynte i 1995. Først i oktober 1997 fikk frivillige organisasjoner en orientering om avtalens innhold fra myndighetene i de forskjellige OECD-landene.

Vil ta miljøhensyn

— Tilhengerne argumenterer med at det er viktig å få internasjonale investeringer inn i regulerte former. Det er jeg helt enig i. Men med det nåværende utkastet blir det regjeringene som reguleres, ikke investeringene. Den er en del av en stor global trend der økonomien skal flyte fritt, sier Bank.

I forordet til avtalen heter det at man skal ta hensyn til miljøet, men Bank har liten tro på effekten.

— Tanken er blant annet å legge inn krav om miljøstandarder. Men det endrer ikke det grunnleggende udemokratiske ved å frata nasjonale og lokale myndigheter bestemmelsesrett. Man kan ikke globalisere alt. Det som er riktig av miljøhensyn i Norge er det ikke nødvendigvis i Tanzania - og omvendt, sier Bank. Hun trekker fram et eksempel: Standarder for nedbrytning av stoffer i vassdrag vurderes ut fra at det er 25 grader i vannet. Da går nedbrytningen langt fortere enn under kaldere forhold, og

▼ fakta

OECD - Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling - består av 29 land. Målet er å fremme økonomisk vekst i medlemslandene, å samarbeide om konjunkturpolitikken og bidra til å utvide verdenshandelen.

27. og 28. april skal OECD-landene samles til ministermøte i Paris.

Meningen var opprinnelig at MAI-avtalen skulle undertegnes på dette møtet. Sannsynligvis blir hele eller deler av avtalen utsatt. Det skyldes både de mange reservasjonene fra OECD-landene, og den store motstanden avtalen har møtt fra en rekke miljø-, utviklings- og arbeidstakerorganisasjoner.

hun mener standarden er helt ubrukelig i Norge.

Vil ha debatt

Bank mener regjeringen må legge opp til en debatt om avtalen i Stortinget og offentliggjøre norske reservasjoner. I tillegg må det utredes hva MAI vil bety for sentrale norske lover for helse og miljø og for kommunenes selvbestemmelsesrett - for eksempel gjennom plan- og bygningsloven.

— Regjeringen må ikke finne på å forplikte Norge til deler av avtalen før konsekvensene er skikkelig utredet og debattert. Dette er en avtale som bør tas opp i en folkeavstemning, sier Bank.

— Ikke bra nok

Statssekretær Åslaug Haga i Utenriksdepartementet mener utkastet til MAI-avtalen kan være i strid med grunnloven.

N&M Bulletin
SIRI LEHNE NILSEN

— Vi må sikre bedre formuleringer om miljøspørsmål og nasjonal råderett over naturressurser. Dessuten må u-land sikres spesielle ordninger, sier Haga. Hun understreker at OECD-landene er langt fra enighet om utkastet til avtale.

— Motsetningene er så store at det kan bli aktuelt å legge avtalen på is etter ministermøtet i Paris i slutten av april. Det vil kanskje være bedre å forhandle fram en investeringsavtale i WTO. Der er de fleste land med, og vi unngår å bare få diskusjonen innen rikmannsklubben OECD.

— **Norske lover skal gjelde** Haga er ikke enig med kritikerne som sier at det kan bli vanskelig for Norge å innføre nye miljø-

tiltak etter en eventuell undertegning av avtalen.

— Alle selskaper må forholde seg til norsk lovgivning. Poenget er at reglene er like for alle, sier hun.

Haga er opptatt av at MAI-avtalen skal innrette seg etter internasjonale miljøavtaler. I dag er ikke formuleringene klare nok på dette punktet, mener hun.

Haga er heller ikke tilfreds med tvisteløsningsmekanismen slik den ser ut i dag. Det er særlig forhold knyttet til selskapenes mulighet til å saksøke staten hun er skeptisk til.

— Jeg tviler på om utkastet slik det ser ut i dag er i tråd med den norske grunnloven. I så fall er det utelukket å undertegne, slår hun fast.

— *Er det et problem for demokratiet at norske og utenlandske selskaper kan diskrimineres?*

— Det kan man spørre seg om. Landene vil imidlertid kunne be om nasjonale unntak for visse sektorer, sier Haga. Hun forteller at Norge har bedt om unntak for fisk og fiskekvoter.

Unntak for u-land

Haga mener det er viktig for u-landene å få unntak for en del av bestemmelsene i MAI-avtalen, og Norge har bedt om at avtalens konsekvenser for u-landene utredes.

Vil ha åpenhet

— *Arbeidet med avtalen er kritisert for å være hemmeligholdt.*

— Vi ønsker maksimal åpenhet om avtalen. Mange grupper har fått delta i arbeidet med utkastet. Blant annet har vi hatt et kontaktforum med representanter fra blant annet LO, NHO og Forum for utvikling og miljø. Grunnen til at det første utkastet ikke kunne offentliggjøres var at alle landenes posisjoner var inkludert i teksten. Nå er de tatt ut, og dokumentene er offentlige, sier Haga. ■

NHO: — Bedre miljø

NHO er positiv til målet om å etablere en investeringsavtale, sier Knut R. Sørli.

— Det er viktig å ha felles kjøreregler og å redusere barrierer for investering over landegrensene. Jeg ser imidlertid på MAI-avtalen bare som et skritt på veien mot et globalt regime, sier han.

Sørli mener det har vært mye usaklig informasjon i debatten om MAI-avtalen.

— Enkelte hevder at miljøstandarder er i fare, men virkeligheten er den motsatte. Avtalesystemet skal blant annet forhindre OECD-landene i å tiltrekke seg investeringer ved å redusere nasjonale standarder for miljø, sier han.

Tull om miljø

At Norge kan forhindres fra å innføre nye miljøtiltak mener Sørli er tull.

— Vi må forutsette at regjeringene som inngår MAI-avtalen ikke lager en avtale som er i strid med andre internasjonale avtaler.

Han har ingen tro på at Norge kan saksøkes dersom landet forbyr salg av et miljøskadelig stoff.

— En slik sak vil aldri oppstå i MAI-avtalen. Dette dreier seg om bevegelse av varer over landegrensene, og slike forhold reguleres av EØS eller WTO, sier han.

Frykter ikke for demokratiet

Sørli frykter ikke at demokratiet vil lide med en MAI-avtale.

— Alle OECD landene vil vinne på en slik avtale.

— *Mens u-landene vil tape?*

— Nei, det tror jeg ikke. Hovedtyngden av investeringene skjer i dag i OECD. Men veksten har de senere årene vært høyere utenfor OECD-landene - særlig i Kina. En forutsetning for å motta investeringer er imidlertid at landene har fått skikk på nasjonale lover og regler. ■

TOTEN
METALLGJENVINNING A.S.

Vi som jobber på jernbanen er stolte fordi vi også gjør en innsats for et bedre miljø.

Norsk Jernbaneforbund

GARTNERHALLEN
Friskt fra naturen

TOFTE GJENVINNING AS

NORGESFØR
ROMPENS TRYGGE VALG

Norgesfjør AS
Skippergata 33, 0154 OSLO
Tlf.: 22 00 71 50
Fax: 22 42 99 55

intra

FORSVARETS
FORSKNINGSINSTITUTT

Mobil

Tromsø Kommune

Anleggsseksjonen
Renovasjonskontoret

Telbus
Ferskvannsanalyselab
Postboks 113, 2858 Kapp
e-post: tnatlab@online.no
Tlf: 61193830 Fax: 61193668
Biologiske analyser for klassifisering av:
- vannkvalitet
- økologisk tilstand

NORSEKK
Postboks 39, 1501 Moss

FORESTIA

Verneverdig urban skog?

Skogområder et drøyt golfslag fra Oslo sentrum kan ha unike naturfaglige verdier. Funn av to sjeldne fluer kan være startskuddet for grundigere undersøkelser i Kværnerdalen.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

To eksemplarer av arten *Brachyopa bicolor*, eller tofarget blomsterflue som insektet kalles på norsk, er funnet ved Etterstadstetta og Svartdalen rett ved Kværnerdalen i Oslo.

— Det betyr at skogen kan få status som urskog og vernes. Denne flua overvintrer kun i gammel skog, fortrinnsvis pil. Av mange regnes derfor flua som en indikator på urskog, og flere steder i Europa blir skog automatisk vernet dersom denne flua blir funnet, sier

sivilagronom Pål Rosland i konsultantfirmaet Inter Consult.

De to områdene Rosland mener kvalifiserer til urskogstatus er på henholdsvis 40 og 30 mål.

— Dessuten ligger de ikke mer enn drøyt 700 meter fra hverandre. Det er stort sett sammenhengende tett og lik skog mellom de to funnplassene. Derfor kan vi ikke utelukke at de to plassene er ytterpunkter i et større urskogområde, sier Rosland.

Urskogsøyer

Rosland er engasjert av flere bydeler i Oslo Øst for å jobbe med den såkalte Flerbruksplanen

for Alna Miljøpark. Hensikten er å få til en bærekraftig byutvikling på Oslos østkant hvor hensyn til grøntstruktur, nærings-, bolig- og samferdselsutvikling blir likestilt.

Funnet av den tofargede blomsterflua gjør at Rosland vil ta spesielle hensyn når han planlegger nærings- og boligformål i området. Urskogområdene mener han kan bevares som små uberørte «øyer» i regionen. Dessuten må spesielle hensyn tas i randsonene tett inntil «urskogsøyene». Likevel tror han helt sikkert det blir kamp om hvor urørte områdene får lov å være.

— En liten blindvei slik at folk kan ta seg inn i områdene kan være en god løsning. Men jeg håper vi slipper gjennomgående stier og veier. Stor trafikk av turgåere kan gi slitasje som forringer områdene for de sjeldne artene, sier han.

Deles av Gardermobanen

Men det er ikke bare nærings- og boligformål som truer urskogen. En av de planlagte traseene for Gardermobanen vil gå rett gjennom kjerneområdet ved Svartdalen. Det mener Rosland vil være svært uheldig: — Hvis Oslo vil stå fram som en by som ivaretar biologisk mangfold, må vi bevare disse unike urskogbiotopene. Urskog er ømfintlige økosystemer som har blitt utviklet over mange år. Fjerner man urskog, får man den ikke tilbake med det første, sier Rosland.

— Neppe urskog

— Spørsmålet om urskog vektlegges for mye, sier skogforsker Bjørn Økland ved Norsk institutt for skogforskning i Ås.

Økland tviler på at det kan være urskog to kilometer fra Oslo sentrum, men han peker på at også andre skogkvaliteter kan være verneverdige. Derfor støtter han at det settes av slike skogflekker som Rosland beskriver.

— Det kan være flere gode grunner til å ta vare på denne skogen. Den kan for eksempel ha stor verdi for nærfriluftsliv og lek, sier Økland.

Videre er han enig med Direktoratet for naturforvaltning i at funn av visse arter kan være et bra utgangspunkt for videre undersøkelser av de naturfagelige kvalitetene i området.

— Dette dalføret har nok vært dekket av edelløvskog en gang i fortiden. Imidlertid har trolig mange av de opprinnelige artene forsvunnet fra landskapet i urbaniseringsprosessen. Enkelte arter kan likevel være videreført i restfragmenter. Hvis de siste skogfragmentene fjernes, vil også disse artene forsvinne fra området, sier Økland.

Parkmessig skjøtsel er ifølge Økland en trussel mot tofarget blomsterflue og mange tilsvarende arter, ettersom de er knyttet til dødt virke. Den langsiktige levedyktigheten for disse artene kan også være avhengig av at det etableres flere lignende skogsområder, såkalte restaureringsbiotoper, i nærheten.

Ny jordbrukspolitik i USA

USA begynner å tenke nytt i jordbrukspolitikken. Forurensningen fra de enorme industrifarmene er blitt så omfattende at myndighetene vil stimulere mindre enheter.

IPS

DANIELLE KNIGHT

USAs miljøvernndirektorat (EPA) har bestemt seg for å innføre de strengeste standarder jordbruket USA noen gang har opplevd for å regulere de enorme fabrikkfarmene. Samtidig lovpriser Jordbruksdepartementet de økologiske og sosiale fordelene ved mindre gårdsbruk, og har begynt å studere hvordan disse kan overleve.

Fire store selskaper

USA har i dag 300 000 færre bønder enn i 1979. Fire store selskaper kontrollerer over 80 prosent av kjøttmarkedet, ifølge den ferske rapporten «Tid for handling». Den er laget av en spesialkomisjon som jordbruksminister Dan Glickman satte ned i fjor.

Den nye holdningen er et brudd med den verdensomspennende tendensen som favoriserer store farmer eller industrielt jordbruk, ifølge utviklings-eksperter.

Internasjonale låne- og bistandsinstitusjoner, så vel som myndigheter, har oppmunnet til store farmer. Tankegangen har vært at store enheter er mer effektive, mer teknologisk avanserte og blir bedre forvaltet.

Store enheter har også stått sentralt i forsøket på å få land i den tredje verden inn på det internasjonale markedet.

Som middels by

— Eksportorienterte økonomier som er planlagt ut fra store plantasjer og fabrikkfarmar fører til slutt til at småbønder blir fortrent, sier Anuradha Mittal. Han er senioranalytiker ved Institutt for ernærings- og

utviklingspolitikk i California i USA.

Også andre eksperter påpeker at stordrift fører til lavere priser, som gjør at småbønder ikke finner driften lønnsom lenger.

Et eksempel på utviklingen er Premium Standard Farms i Missouri, USAs tredje største fleskeprodusent med 550 000 svin. Premium produserer ikke bare store mengder flesk, men også en gjødselmengde som tilsvarer råkloakken fra en midtels by. Den eneste forskjellen er at gjødsla, i motsetning til kloakken, ikke blir rensert.

Gjødsel dreper fisk

Premium har skapt nesten 2 000 arbeidsplasser i distriktet, men avfallet fra gigantfarmen truer både overflate- og grunnvannet, ifølge Missouris delstatsadvokat. Utslippene av metan og hydrogensulfid, som gjøres uten tillatelse, gir også grunn til bekymring, sier han.

Det var lignende klager på andre storanlegg rundt om i landet som fikk EPA til å reagere og utarbeide en ny strategi.

Avfall fra fabrikkfarmar inneholder også store mengder fosfor og nitrogen som forurenser drikkevann og forårsaker kraftig algevekst. Dette er dødbringende for fisk, dyr og vannvegetasjon, ifølge miljøvernere.

Mister kontroll

EPAs mål er å samarbeide med delstatene om å påby utslipps-tillatelse for alle store farmer innen år 2005. EPA sier også at de vil foreslå reguleringer. Dette kan omfatte alt fra krav om nytt utstyr for å fange opp gass, til endring av sammensetningen av fôret.

Jordbruksdepartementet er

samtidig opptatt av å etterforske hvordan småbønder er blitt fortrent av de store farmene og hvordan denne tendensen skal kunne snus.

«Som i de fleste større næringer er eierskap og kontroll over jordbrukseiendommer i stadig større grad konsentrert på færre og færre hender. Småbønder har liten eller ingen kontroll over fastsetting av prisen på sine varer», heter det i «Tid for handling».

Fell politikk

Rapporten «Tid for handling» legger skylden for at småbønder forsvinner på den føderale jordbrukspolitikken. Skattepolitikken, som har støtte fra konservative kongressmedlemmer, gir de som driver stort muligheter til stadig å utvide driften.

Storanleggene er dessuten avhengige av innleid arbeidskraft. Derfor får de fritak fra de føderale arbeidslovene, som gjør at de kan nyte fordelene ved lave lønninger.

Denne kjevheten som går ut over småbønderne, har store sosiale kostnader, ifølge rapporten. Når de små bondegårdene blir lagt til større anlegg, svikter det

økonomiske grunnlaget for lokalsamfunnene, og tettstedene på landsbygda blir lagt øde.

Småbønderne har i flere tiår gjennom sine organisasjoner påpekt de sosiale og økologiske følgene av myndighetenes jordbrukspolitik.

— Små familiefarmer har holdt vannet og miljøet vårt rent i over hundre år, sa småbonden Bob Weber i Sør-Dakota til Jordbruksdepartementet.

— Fabrikkmessig oppdrett og jordbruk som drives av selskaper kan gjøre slutt på alt dette.

Best i vest !

Vi jobber for :

- * avfallsminimering
- * økt kildesortering
- * ressursgjenvinning
- * hjemmekompostering
- * et renere miljø

Ditt avfallsproblem - vår utfordring

Bergensområdets interkommunale
Renovasjonsselskap D.A.

Tlf.: 55 56 79 00

VI BYGGER ALLE TYPER SKIP OPP TIL 12.000 DWT.

**FISKEFARTØY
OFFSHOREFARTØY
SPESIALFARTØY**

Ta kontakt med oss!

Brattvaag Industrier AS, N-6280 Søvik, Norway
Tel. +47 70 20 93 00 Fax +47 70 20 93 01

BRATTVAAG SKIPSVERFT AS OG SØVIKNES VERFT AS - MEDLEM I BRATTVAAG INDUSTRIER GRUPPEN

Medlem av Norske Skipsverft

FUNDIA BYGG A/S

Postboks 500
8601 Mo i Rana

A member of the Rautaruukki Group

Støtt
Naturvernforbundet!
Tlf. 22 71 92 20

Eidsvoll Miljøprodukter as introduserer
Den kjemikaliefrie dagen 5. mai.

Bli bevisst på ditt kjemikalieforbruk!
Spør oss om konseptet «Rent uten kjemikalier».
Vi skriver Norges historie innen renhold!

Eidsvoll Miljøprodukter as
ØRN
2072 DAL
63 95 66 20

**Eidsvoll
Miljø
produkter**

Rent uten kjemikalier

— Greit med klimaavtale

Klimaavtalen vil bare ha en moderat virkning på USAs økonomi, erklærer en økonomisk rådgiver i Det Hvite Hus. Dermed overhører hun ramaskriket fra USAs industrier.

IPS
DANIELLE KNIGHT

— Vår generelle konklusjon er at den økonomiske virkningen av Protokollen (klimaavtalen fra Kyoto) vil være moderat, sier Janet Yellen. Hun leder president Bill Clintons team av økonomiske rådgivere.

— Vi har muligheten til å unngå de alvorlige farene ved klimaendringer og samtidig beholde en sterk økonomi, sier hun. Yellen vitnet nylig for Handelskomiteen i Representantenes hus. Vitnemålet er del av den første offisielle

økonomiske analysen av den historiske avtalen for å bekjempe global oppvarming.

Avtalen ble undertegnet av 159 nasjoner i Kyoto i Japan i desember. Den krever en reduksjon på fem prosent i forhold til 1990-nivå av de såkalte drivhusgassene - utslipp fra forbrenning av fossilt brennstoff som olje og kull.

Høyt hav, stygt vær

Hvis disse gassene ikke kontrolleres, kan de skape endringer i atmosfæren, en betydelig heving av havnivået, og mer uforutsigbare og

voldsomme værforhold, ifølge forskere.

Klimaavtalen har blitt sterkt kritisert av de fleste kongressmedlemmer og industrier i USA. Argumentet har vært at avtalen vil kneble USAs økonomi.

Kritikerne mener at Kyotoavtalen krever at USA må gjøre større offer enn andre land, spesielt u-land. Utgangspunktet er at USA er blant de landene som slipper ut mest drivhusgasser.

En følge av den massive kritikken er at Clinton har lovet ikke å legge Kyotoavtalen fram for Kongressen til godkjenning før han har fått u-landene også med på den.

Beroliger industrien

Clinton-administrasjonen innrømmer at en gjennomføring av avtalen kan føre til at noen sektorer styrkes og andre svekkes. Men Det hvite hus hevder at avtalen ikke kommer til

å skade økonomien generelt. Samtidig understrekes det at en markedsbasert politikk skal brukes for å hindre klimaendringer, som for eksempel mulighet for kjøp og salg av utslippstillatelser.

Yellen spår at avtalen i «verste fall» kan føre til en moderat prisøkning på olje og annet brennstoff. Denne prisøkningen mener hun imidlertid blir helt kompensert ved lavere elektrisitetsregninger. Det vil skje dersom Kongressen vedtar en lov som tillater kommunale selskaper å konkurrere ved å handle med utslippstillatelser. ■

Støtt
Naturvernforbundet!
Tlf. 22 71 92 20

Kværner Oil & Gas

Mindre utslipp fra trailere

Utslippene fra tunge kjøretøy i EU skal reduseres med 30 prosent. Det er målet til Europakommisjonen i et nytt forslag til direktiv.

Forslaget er den siste delen av det såkalte «auto-oil package». Hoveddelen dekker utslippsstandards for lette kjøretøy og kvalitetsstandards for drivstoff.

Det er første gang Kommisjonen foreslår standarder for tunge gass-drevne kjøretøy. Direktivet er ment å virke fra oktober 2000 for nye modeller.

I tillegg ønsker Kommisjonen

å presentere forslag til standarder for frivillig sertifisering av «miljøforbedrede kjøretøy». Det er stor interesse for kjøretøy med lave utslipp, men det finnes ikke bredt aksepterte tekniske definisjoner på hva et miljøforbedret kjøretøy er. Standarder av denne typen anses som viktige for å øke antallet kjøretøy med lave utslipp, skriver Acid News. ■

Ulv i Norske skog

Norske Skog er nå skråsikre på at de har ulv i sine skoger - riktignok på svensk side, men dog. Beviset har Nils-Olov Abrahamsson i Norske Skog Ed egenhendig filmet med videokamera da han var på vei til sin hytte i Nøssemark. Abrahamssons møte med ulv er sendt svensk TV, og internbladet Norske Skog håper å se sin ulv på «Mitt i naturen» i nær framtid. ■

Europastøv i Oslo

Svevestøv fra Europa står for en firedel av partikkelforurensningen i Oslo-lufta.

Den maksimale korttidsbelastningen av svevestøv, som gjerne opptrer på tørre vinterdager med ugunstige værforhold, skyldes derimot nesten utelukkende lokale utslipp. Her er veistøv fra piggdekkenes veislitasje og vedfyring er de største kildene, skriver Teknisk Ukeblad. ■

Kalenderen

<p>4.-15. mai:
Partsmøte i biodiversitetssammenheng - forhandlinger om patenter på liv. Bratislava.</p> <p>7.-8. mai:
Transportdagene i Oslo. «Strategiske valg og helhetsplanlegging i samferdselssektoren». Arr.: Transportøkonomisk institutt, tlf. 22 57 38 00</p> <p>7.-8. mai:
Energi for fremtiden. Konferanse i Oslo. Arr.: Statkraft og ENS Miljøforum, tlf. 51 84 90 80.</p> <p>14.-15. mai:
Hormonforstyrrende stoffer i miljøet. Konferanse i London. Arr.: IBC +44 (0)171 453 2701.</p> <p>7. juni:
Vassdragstreff i Tovdal. Arr.: B.l.a. Naturvernforbundet i Aust-Agder, tlf. 37 02 68 69.</p> <p>9.-14. juni:
Konferanse om bevaring av ville planter. Uppsala, Sverige. Arr.: Blant annet ArtDatabanken, tlf. +46 18 67 15 33.</p> | <p>10.-12. juni:
Landskonferanse Friluftsliv i Sandnes. Arr.: B.l.a. Friluftsrådenes Landsforbund, faks 67 80 47 92.</p> <p>11.-12. juni:
Seminar om globale klimaendringer. Oslo. Arr.: Norsk Teknisk Viten-skapsakademi, tlf. 22 12 10 90.</p> <p>23.-26. juni:
Velo Borealis 98 - internasjonal sykkelkonferanse i Trondheim. Arr.: Trondheim Messeselskap AS, tlf. 73 51 64 87.</p> <p>1.-2. august:
Vassdragstreff i Skjåk. Arr.: Naturvernforbundet og Vern Øvre Otta, tlf. 61 21 42 58.</p> <p>1.-2. oktober:
Konferanse om genmodifiserte organismer i Nordisk natur. Helsinki. Arr.: B.l.a. Skov- og naturstyrelsen i Danmark, tlf. +45 39 47 20 00.</p> |
|---|--|

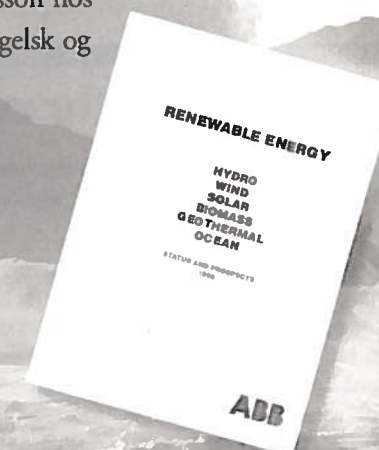
Fornybare energikilder

Dette er en fyldig rapport som gir oversikt over de teknologiske, økonomiske og miljømessige konsekvensene ved bruk av alternative energikilder for produksjon av elektrisitet.

Hensikten med rapporten er å formidle kunnskap om de mest vanlige fornybare energikildene til et bredt lag av befolkningen, også til ikke-spesialister.

Rapporten er utarbeidet av Dr. Baldur Eliasson hos ABB Corporate Research i Sverige. Den er på engelsk og kan fås ved henvendelse til ABB Informasjon og Samfunnskontakt, telefon 66 84 37 44 eller fax 66 84 35 49. Rapporten er også tilgjengelig på Internett <http://www.abb.no/green>

ABB

Gruvedrift i Afrika skader miljø

Gruvedrift i Afrika påfører mange lokalsamfunn store sosiale og miljømessige problemer.

IPS

LEWIS MACHIPISA

Dette kom nylig fram på en konferanse i Ghanas hovedstad Accra.

Tvangsflytting fra områder der folk har bodd i årevis, forurensning, og hyppigere tilfeller av lungesykdommer er vanlig. Ofte blir området rundt en gruve forgiftet i den grad at skaden ikke lar seg reparere.

For tiden er det de flernasjonale selskapene som drar fordelene av gruvevirksomheten, mens problemene som driften forårsaker blir værende i landet.

Det står å lese i et sakspapir til konferansen «Gruvedrift, samfunn og miljø», som ble organisert av Afrika-kontoret til utviklingsorganisasjonen Third World Network (TWA- AF).

Dokumentet viser blant annet til et eksempel fra Sierra Leone. Der har utvinning av mineraler ødelagt omliggende jord slik at store områder er ubrukelige i opptil 50 år framover.

Intenst begjær

Gruvedrift trekker også til seg store summer direkte utenlandske investeringer. Fra 1985 til 1995 ble det investert vel 26,4 milliarder kroner i gruveprosjekter i gryende markeder i verden. De to siste årene er det inngått nye avtaler for hele 60,4 milliarder kroner, ifølge Christopher Chamberlain i organisasjonen Bank Information Center. Den holder øye med hva de flernasjonale utviklingsbankene foretar seg.

De økte investeringene har gått hånd i hånd med tiltak for å stimulere til ytterligere utenlandske investeringer. Ved utgangen av 1995 var det minst 35 land som hadde svekket sine regler for gruve drift betydelig.

— Så intenst er begjæret etter direkte utenlandske investeringer at afrikanske ledere bokstavelig talt har snublet i hverandre for å legge til rette for og skape den nødvendige tillit hos investorene, sa Charles Abugre fra Third World Network på konferansen.

Flere og flere oppsagt

Aburge var særlig bekymret for den sosiale utviklingen og miljøet. Som oftest blir ikke lokalsamfunnene tatt med i forundersøkelsene, og ikke har de kapasitet til å foreta slike undersøkelser uavhengig, påpekte han.

— Resultatet er at selskapene selv utarbeider planer for kompensasjon og folkeforflytting, og disse tar vanligvis ikke nok hensyn til sosio-kulturelle forhold.

E. Kofi Arhin, representant for Ghanas gruvearbeiderforbund i Tarkwa, Vest-Ghana, er enig:

— Det vi opplever er at

forholdet mellom lokalsamfunnene og gruveselskapene er i ferd med å bli virkelig dårlig. Gruveselskapene gjør ikke noe for å hjelpe disse folkene, sier han til IPS.

— De skjærer ned på bemanningen og fjerner gårdsbrukene til folk. Vi venter at selskapene skal støtte tiltak som hjelper lokalsamfunnene. Etter som flere og flere arbeidere blir oppsagt på grunn av lave gullpriser, kommer situasjonen til å bli problematisk. Myndighetene og selskapene burde finne måter å hjelpe lokalsamfunnene på. ■

Nordisk Råd Natur- og Miljøpris 1998

Nordisk Råd deler i år for fjerde gang ut sin Natur- og Miljøpris. Prisen som er på 350.000 DKK gis til en privat eller offentlig virksomhet, gruppe eller person som har utvist et særlig initiativ innen natur- og miljøbeskyttelse.

Temaet for 1998 er:

Formidling av kunnskap om eller holdninger til naturens og miljøets tilstand og verdier, samt de trusler disse utsettes for.

I denne sammenheng tenker man ikke bare på formidling gjennom media og faglig formidling, men også på pedagogisk og kunstnerisk virksomhet. Formålet med prisen er økt oppmerksomhet rundt natur- og miljøarbeid i Norden.

Alle kan fremsette forslag til prismottagere. Forslaget må begrunnes og bestå av en beskrivelse av initiativet og Innsatsen, og opplysninger om hvem som utfører eller har utført innsatsen. Prismottagerens arbeid må ha faglig kvalitet og betydning for større grupper i ett eller flere nordiske land. Forslaget skal formuleres på under to A-4 ark.

Prismottageren utpekes av en bedømmingskomite som består av representanter for de 5 nordiske land og de selvstyrende områder, Færøyene, Grønland og Åland.

Forslaget må senest 29. mai være mottatt hos:

Nordisk Råd, Danmarks Riges Delegation
Christiansborg, 1240 København K
Tlf: +45 33 37 59 58, fax: +45 33 37 59 64

Kildesortering bra for ryggen

Kildesortering hjelper ikke bare for miljøet, det bedrer også arbeidsmiljøet for dem som håndterer avfall, skriver Kommunal Rapport.

Gevinsten ligger i at man slipper å dra og løfte på tunge avfallssekker. Det har seg nemlig slik at beholderne som brukes til kildesortering har små hjul. Dermed kan renovatørene enkelt trille de bort til søplebilen, trykke på en knapp og vips så løftes beholderen opp og tømmes.

Dette kommer fram i en undersøkelse fra Statens Arbeidsmiljøinstitutt. Dessuten avviser undersøkelsen den gamle myten om at renholdsarbeidere blir mer utsatt for mikroorganismer ved kildesortering enn når de tar seg av vanlig blandet husholdningsavfall. ■